

141
PREDRAG NOVAKOV
Filozofski fakultet u Novom Sadu

UDŽBENICI ZA ENGLISKI JEZIK NA SAOBRAĆAJNOM FAKULTETU U BEOGRADU

Gordana Dimković-Telebaković, *English in Transport and Traffic Engineering*, Saobraćajni fakultet, Beograd, 2006, 421 i Gordana Dimković-Telebaković, *Testovi, zadaci i teme iz engleskog jezika*, Saobraćajni fakultet, Beograd, 2006, 205

Neposredan povod da se čitalačkoj publici ponovo skrene pažnja na dve knjige dr Gordane Dimković-Telebaković jeste njihovo novo, četvrto izdanje 2006. godine. Naime, udžbenik *English in Transport and Traffic Engineering* prvi put je izdat 1995. godine, drugo izdanje usledilo je 2001, a treće, prošireno izdanje objavljeno je 2004. godine. Zbirka zadataka *Testovi, zadaci i teme iz engleskog jezika* prvi put je objavljena 1997. godine, drugi put 1999, a treće prošireno izdanje pojavilo se 2003. godine (sva izdanja objavio je Saobraćajni fakultet, Univerzitet u Beogradu).

Novo izdanje udžbenika engleskog jezika za oblast saobraćaja *English in Transport and Traffic Engineering* objavljeno je u istom obimu kao i prethodno, tako da 421 strana ove knjige obuhvata sledeće celine: devetnaest nastavnih jedinica (strane 7-285), odlomke stručnih tekstova za dodatno čitanje (strane 287-349), kao i dodatke sa pregledom znakova, simbola, mernih jedinica, skraćenica, spisak engleskih nepravilnih glagola i simbolima za fonološku transkripciju engleskih reči (strane 351-369). Osim ovih dodataka, udžbenik sadrži i englesko-srpski rečnik stručnih termina koji se pominju u knjizi (strane 369-410), spisak engleskih jednojezičnih i dvojezičnih (opštih i stručnih) rečnika, spisak korišćene literature (strane 411-420), kao i biografiju autorke.

Devetnaest nastavnih jedinica u ovom udžbeniku imaju jasno određenu strukturu: one prvo sadrže stručni tekst (preuzet iz relevantnih publikacija i često prilagođen nivou znanja i potrebama korisnika ovog priručnika), zatim spisak reči i izraza povezanih sa tekstom, a na kraju su vežbanja (koja, između ostalog, podrazumevaju odgovaranje na pitanja, pisanje sastava na engleskom jeziku na datu temu, formiranje rečeničnih struktura sa datim rečima i izrazima, zatim raznovrsna gramatička vežbanja, diktat, tekst za prevod na engleski jezik, teme za razgovor, kao i odlomke za dodatno čitanje).

Stručni tekstovi na početku nastavnih jedinica odabrani su iz relevantnih izvora – stručnih časopisa i drugih publikacija koje obrađuju oblast saobraćaja,

a birani su tako da se odnose na različite vrste saobraćaja (željeznički saobraćaj, drumski saobraćaj, vodni i vazdušni saobraćaj, poštanski saobraćaj), da pojašnjavaju tehničke aspekte pojedinih pojmova povezanih sa saobraćajem (na primer, komponente analogne telefonske mreže, strukture broda, podzemne železnice, optičkih vlakana), na bezbednost u saobraćaju, a naravno i na internet. Posebno treba naglasiti da su tekstovi i stručni i zanimljivi, pa mogu da zainteresuju studente da se upoznaju sa engleskim jezikom u svojoj struci. U poslednjoj 19. jedinici čitaocima se pojašnjava pisanje poslovnih pisama – navode se uobičajeni delovi i tipovi poslovnog pisma, kao i stilske odlike tog oblika poslovne komunikacije. Kao što je već naznačeno, bitne engleske reči i izrazi izdvojene su iza tekstova, a postoji i dodatni spisak reči i izraza na koje treba obratiti posebnu pažnju. Konačno, dodatni stručni tekstovi koji slede iza vežbanja znalački su birani i pružaju relevantne informacije o jeziku struke. Mnogi pojmovi i podaci iz tekstova prikazani su u obliku grafikona ili ilustracija, kao na primer sistem saobraćajnih znakova sa objašnjenjima njihovog značenja na engleskom jeziku.

Vežbanja u okviru nastavnih jedinica koncipirana su tako da omogućavaju proveru jezičkih veština povezanih sa usmenom i pisanom komunikacijom. Počinje se pitanjima kojima se proverava razumevanje teksta i ukazuje na relevantne podatke iz odlomka, a zatim se predviđa pisanje rezimea pročitanoog teksta uz upotrebu stručnih termina. Gramatičkim vežbanjima proveravaju se ključne kategorije i konstrukcije, od građenja reči, upotrebe glagolskih vremena, modalnih glagola, pasivnih oblika, kondicionalnih rečenica, predloga, do povezivanja rečenica odgovarajućim vezničkim elementima.

Uz osnovne nastavne jedinice, ovaj udžbenik sadrži i veoma korisne dodatke, na primer tabele sa matematičkim simbolima, metričkim i drugim jedinicima, skraćenicama korišćenim u knjizi. Nakon ovih dodataka, udžbenik nudi englesko-srpski rečnik sa stručnim (i ostalim) rečima i izrazima koji se sreću u knjizi. U njemu su pojašnjena osnovna i sekundarna značenja reči, a obeleženi su i izgovor i vrsta reči. Pregledan i dobro koncipiran, ovaj rečnik može da posluži i kao osnovni englesko-srpski pojmovnik za stručne izraze iz oblasti saobraćaja.

Na kraju prikaza udžbenika dr Gordane Dimković-Telebaković *English in Transport and Traffic Engineering* trebalo bi posebno istaći obilje stručnog jezičkog materijala koje taj udžbenik nudi, kao i sistematičnost u organizaciji tog materijala. Autorka očito odlično poznaje oblast kojom se bavi, koristi aktuelnu stručnu literaturu, znalački bira tekstove i dobro koncipira vežbanja koja prate te tekstove. Dakle, ponuđeni osnovni tekstovi, raznovrsne vežbe i dopunski materijali izuzetno su korisni i omogućavaju nastavniku da svoj čas prilagodi potrebama i nivou jezičkog znanja studenata koji uče engleski jezik svoje struke, pa zato ova knjiga spada u pouzdane i dragocene publikacije.

* * *

Drugi priručnik dr Gordane Dimković-Telebaković koji se ovom prilikom predstavlja, četvrto prošireno izdanje knjige *Testovi, zadaci i teme iz engleskog jezika*, ima oko 200 strana i obuhvata dva dela: u prvom delu (strane 3-94) nalaze se testovi i zadaci, a u drugom rešenja (strane 95-204). Pripremljen je tako da

prvenstveno odgovara konkretnim potrebama studenata Saobraćajnog fakulteta u Beogradu, ali pruža i materijale za sveobuhvatniju proveru znanja engleskog jezika. Naime, ovaj priručnik sadrži testove i ispitne zadatke koji su korišćeni u ranijim ispitnim rokovima (od oktobra 1993. godine do januara 2001. godine): testove koje su studenti rešavali nakon prve i treće godine studija i ispitne zadatke koji su rešavani nakon druge i četvrte godine nastave iz engleskog jezika na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu. Studenti pomoću tih testova i zadataka mogu da provere koliko vladaju gramatikom i stručnom terminologijom, koji nivo pisanog i usmenog izražavanja na engleskom jeziku su dostigli, kao i svoje veštine čitanja, razumevanja i prevođenja stručnih i naučnih tekstova na engleskom jeziku.

Testovi koje studenti rešavaju nakon prve godine obuhvataju različite vrste lingvističkih problema, na primer pronalaženje sinonima i antonima za date reči i fraze, dopunjavanje rečenica, pasivizaciju rečenica, upotrebu glagolskih vremena, odgovore na pitanja iz oblasti struke, prevode rečenica na engleski i srpski jezik, kao i diktat. Testovi koji se rešavaju nakon treće godine podrazumevaju složenije aktivnosti: studenti treba da napišu kratak rezime za stručni tekst na engleskom jeziku i da prevedu određeni tekst sa srpskog na engleski jezik.

Ispitni zadaci za drugu i četvrtu godinu sadrže materijale koji zahtevaju sveobuhvatniju primenu stečenih znanja i veština. Tako ispitni zadaci koji se rešavaju posle druge godine studija sadrže tekstove za prevod sa engleskog na srpski jezik, tekstove za prevod sa srpskog na engleski jezik, kao i rečenice sa određenim gramatičkim zadatkom (na primer, upotreba glagolskih vremena, kondicionala, indirektnog govora, slaganja vremena u engleskom jeziku). Treba naglasiti da tekstovi predviđeni za prevođenje dobro ilustruju jezik struke koji se proučava (tekstovi o različitim vrstama saobraćaja, o internetu, putnoj mreži, brodovima, avionima, optičkim kablovima). Ispitni zadaci koji se rešavaju posle četvrte godine podrazumevaju još složeniju aktivnost – pisanje kraćeg sastava na engleskom jeziku na jednu od četiri zadate teme, čime se zaokružuje primena stečenih jezičkih znanja i veština.

Već je pomenuto da ovaj priručnik sadrži i ključ za rešavanje ponuđenih zadataka, pa studenti mogu i sami da procene nivo svog znanja i nivo usvojenih jezičkih veština. Rešenja koja se navode u ključu pouzdana su i jasna, što je još jedan indikator kompetencije autorke kada se radi o jeziku struke, a i engleskom jeziku uopšte.

Na kraju, može se konstatovati da zbirka *Testovi, zadaci i teme iz engleskog jezika* dr Gordane Dimković-Telebaković zaista predstavlja uzor kako treba pripremati ovakve priručnike, jer sadrži znalački koncipiran, sistematski i stručno izložen materijal za proveru znanja engleskog jezika kao jezika struke. Zato ovaj priručnik predstavlja izuzetno koristan nastavni materijal, kako za studente, tako i za nastavnike.